

Zera Shimshon

by Rabbi Shimshon Chaim Nachmani zt"l

Published Mantua 1778*

Chapter LI: Nitzavim (Deut. 29:9–30:20)

Essay 4. Riches, honor, and length of days

שַׁבָּת פָּרָק ו' אָמַר רַבָּא בַר רַב שִׁילָא, וְאָמַרִי לֵה אָמַר רַב יוֹסֵף בַּר חֲזַמָּא מֵאֵי דְכַתִּיב "אֲרֹךְ יָמִים בְּיַמֶּינָהּ בְּשִׂמְאוֹלָהּ עוֹשֶׁר וְכָבוֹד", אֲלֵא בְּיַמֶּינָהּ אֲרֹךְ חַיִּים אִיכָא, עוֹשֶׁר וְכָבוֹד לִיכָא? וּפְרַשׁ רַשִׁי "עוֹשֶׁר וְכָבוֹד לִיכָא" בְּתַמִּינָהּ כִּינּוּן דְּאִיכָא אֲרֹךְ יָמִים מְכַל שְׁכּוֹן עוֹשֶׁר וְכָבוֹד עַכ"ל, אֲלֵא לְמִימֵינִים בְּהָ אֲרֹךְ יָמִים אִיכָא וְכָל שְׁכּוֹן עוֹשֶׁר וְכָבוֹד, לְמִשְׁמָאֵלִים בְּהָ עוֹשֶׁר וְכָבוֹד אִיכָא אֲרֹךְ יָמִים לִיכָא.

Shabbat, Chapter 6:

Rava bar Rav Sheila said, and some say Rav Yosef bar Chama said [that] Rav Sheshet said: What is the meaning of that which is written, “In her right hand is length of days; in her left hand, riches and honor”¹? [Does that mean,] however, [that] in her right hand [there] is long life, but there are not riches and honor? [In his commentary to the Gemara, Rashi explained “but there are not riches and honor” as a question. I.e., the Gemara was written without punctuation, but Rashi clarifies in his commentary that it was not a statement, but a question. Since there is length of days, how much more so should there be riches and honor!]

Rather, for those who incline to the right of it, i.e., who engage in Torah for its own sake, there is length of days, and certainly riches and honor as well. For those who incline to the left of it, i.e., only for the hope of reward, there are riches and honor, but not length of days.

- Shabbat 63a

מְקַשִּׁים לְפִי פִירוּשׁ רַשִׁי "י מֵאֵי פְּרִיָהּ הַמְקֻשָּׁן "אֲרֹךְ יָמִים אִיכָא, עוֹשֶׁר וְכָבוֹד לִיכָא"? דִּילְמָא עוֹשֶׁר וְכָבוֹד נְמִי אִיכָא וְהָא דִּלְא קְאָמַר רַב אֲרֹךְ יָמִים מִשּׁוּם דְּסַמִּיָּהּ מְכַל שְׁכּוֹן הַנְּאָמַר לְעֵיל וּכְפַרְשׁ רַשִׁי.

People raised a question according to Rashi’s explanation: What was the objection of the questioner, “There is length of days, but not riches and honor”? Perhaps there is also riches and honor, and the verse mentioned only length of days because it relies on the *a fortiori* mentioned above, as Rashi explained?

* English translation: Copyright © 2025 by Charles S. Stein. Additional essays are available at <https://zstorah.com>

¹ Prov. 3:16.

וְצָרִיךְ לומר שְׂרַשׁ"י ע"ה הרגיש בְּדַבְרֵי הַתְּרַצֵּן דְּלִמָּה לֹא הִשְׁיב לוֹ בְּקִיצוֹר אֵין בְּיַמִּינָה אֵיכָּא אֹרְחָה יָמִים וְכָל שְׁכֵן עוֹשֵׁר וְכָבוֹד. וּמָה לוֹ לְהֶאֱרִיךְ לְמִימֵינִים בְּהַ לְמִשְׁמָאֵלִים בְּהַ וְכוּ' אֱלָא וְדַאי צָרִיךְ לומר שֶׁהַתִּירוּץ הַפְּשוּט שְׁכַפְּשֵׁינֵי אֹרְחָה יָמִים מְכַל שְׁכֵן עוֹשֵׁר וְכָבוֹד לֹא נִשְׁעָלֵם מֵעֵינֵי הַמְּקַשֵּׁן וְכִמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַשׁ"י, וְאֶדְרַבָּא מִשּׁוּם הֵכִי קָא קִשְׁיָא לֵיהּ, דְּעֵיקָר קוּשְׁיַת הַמְּקַשֵּׁן הִיא לָמָּה הוּצָרְךָ לומר כָּאֵן אֹרְחָה יָמִים בְּיַמִּינָה אִם כְּבָר אָנוּ יוֹדְעִים אוֹתוֹ מִפְּסוּק הַתּוֹרָה "כִּי הוּא חַיִּיךָ וְאֹרְחָה יָמִיךָ", בְּוֵדַאי דְּמִיָּרִי בְּמִי שְׁעוֹסֵק בְּהַ לְשִׁמְהָ דְּהֵינּוּ בְּיַמִּינָה, וְלֹא הִיָּה לוֹ לומר אֱלָא בְּשִׁמְאֵלָה עוֹשֵׁר וְכָבוֹד שְׂאֵין אָנוּ יוֹדְעִים אוֹתוֹ אֱלָא מִפְּסוּק זֶה.

It must be said that Rashi, of blessed memory, sensed in the words of the one answering: Why didn't he reply briefly, "In the right hand there is length of days, and all the more so riches and honor"? Why did he elaborate: "For those who incline to the right of it . . . , for those who incline to the left of it . . . " etc.?

Rather, one must certainly say that the simple answer—that when there is length of days, all the more so there are riches and honor—was not hidden from the questioner, as Rashi explained. On the contrary, that is precisely what troubled him: the main difficulty of the questioner is why it was necessary to say here "length of days is in her right hand," if we already know this from the verse in the Torah: "For it is your life and the length of your days."² Certainly, this refers to one who engages in it for its own sake, that is, on the right side. So it only needed to say, "In her left hand, riches and honor," which we do not know except from this verse.

אֱלָא וְדַאי צָרִיךְ לומר שְׂכַתְבָּא כָּאֵן אֹרְחָה יָמִים בְּיַמִּינָה לְאִקוּשֵׁי לְשִׁמְאֵלָה עוֹשֵׁר וְכָבוֹד, דְּמָה הֵתָם עוֹשֵׁר וְכָבוֹד אֵיכָּא אֹרְחָה חַיִּים לֵיכָּא אַף בְּ[נ]ימֵינָה אֹרְחָה יָמִים אֵיכָּא עוֹשֵׁר וְכָבוֹד לֵיכָּא, וְנָהוּ תִימָא כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַשׁ"י בְּתַמִּינָה, דְּכַשְׂאֵיכָּא אֹרְחָה יָמִים מְכַל שְׁכֵן עוֹשֵׁר וְכָבוֹד. וְתִירוּץ לְמִימֵינִים בְּהַ וְכוּ' לְמִשְׁמָאֵלִים בְּהַ וְכוּ', כְּלוּמַר דְּקָרָא אֶתְא לְאִשְׁמוּעֵינּוּ שְׁלַמְיַמִּינִים בְּהַ אֵין נוֹתְנִין לוֹ עוֹשֵׁר וְכָבוֹד בְּעוֹלָם הֵנָּה בְּזַכּוֹת תּוֹרָתוֹ שֶׁהֲרִי שְׂכַר מִצְוֹת בְּהַי עֲלֵמָא לֵיכָּא, אֱלָא אֲרִיכוּת יָמִים לְחוּד נוֹתְנִים לוֹ בְּשִׁכְרוֹ, וְגַם זֶה אֵינוֹ מְמַשׁ שְׂכַר הַמִּצְוָה אֱלָא מִשּׁוּם דְּבְדַרְךָ שְׂאָדָם רוּצָה לִילָךְ בְּהַ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ, שְׂכִינּוֹן שְׁנַפְּשׁוֹ חֲשִׁיקָה בְּתוֹרָה נוֹתְנִים לוֹ חַיִּים אֲרוּכִים כְּדִי שְׂיַמְלֵא חֲשִׁקוֹ וְיִלְמוֹד הַרְבֵּה.

Rather, it must certainly be said that "length of days in her right hand" is written here in order to compare it to "riches and honor in her left," to say: just as there, in the left, there are riches and honor but no length of days, so too on the right, there is length of days but no riches and honor. This is incredible, for as Rashi answered with astonishment, when there is length of days, how much more so should there be riches and honor!

[The Gemara] answered: "For those who incline to the right of it . . . , for those who incline to the left of it," as if to say, the verse comes to teach us that for those who incline to the right of it, riches and honor are indeed not given to him in this world as a reward for his Torah, since there is no reward for mitzvot in this world. Rather, only length of days is given to him as his reward, and even that is not truly the reward for the mitzvah, but because "in the path a person wishes to go, he is led," i.e., since his soul desires Torah, he is given long life so that he may fulfill his desire and learn much.

² Deut. 30:20.

ועוד שהרי העושר והכבוד כבר הם שלו דאמרין בפרק ו' דפסחים רב ששית כל תלתין יומין מהדר ליה גמרא ואמר חדאי נפשי, חדאי נפשי, לך קראי לך תנאי. איני? וה אמר ר' אלעזר: אלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ, דכתיב "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ" וכו! מעקרא כי עביד איניש, אדעתא דנפשיה עביד. ומכאן נראה שדרך העולם לעסוק בתורה מתחלה אדעתא דנפשיה ואז נקרא בשמאלה וזוהי בה לעושר וכבוד, ואחר שלמד התורה והוא חוזר ומתחזק ומ[ת]עסק בה לקיום הכללי של העולם דהיינו לשמה ממש, וזהו דיוק הלשון של למימינים בה כלומר שכבר יש להם התורה אלא שמעתה באותה התורה שכבר למדו הולכים בה בצד הימין, ניתוסף להם השכר של אורח ימים, אבל השכר של העושר והכבוד כבר זכה בו משעה ראשונה שלמד.

Furthermore, one who studies Torah for its own sake doesn't need a reward of riches and honor in this world, for riches and honor are already his. How is that possible? For we say in Chapter 6 of Pesachim:

Rav Sheshet, would review his studies every thirty days . . . and say: Rejoice my soul, rejoice my soul, for you I have read [Scripture], for you I have studied [Mishna].

Is that so? But didn't Rabbi Elazar say: If not for the [study of] Torah, Heaven and earth would not be sustained, as it is stated: "If not for My covenant by day and by night, I would not have set up the laws of heaven and earth."³ [But] at the outset when a person does [this mitzva of Torah study], he does it for himself [only afterward does he consider the benefit to the world].

- Pesachim 68b

From here, it appears that the way of the world is to begin Torah study for one's own sake, and then it is called "on the left," and he thereby merits riches and honor.

But after he has studied Torah and then returns and strengthens himself and engages in it for the general sustaining of the world, that is, truly for its own sake. This is the precise meaning of "those who incline to the right of it," meaning they already have Torah, but now they go with it on the right side. To them is added the reward of length of days. But regarding the reward of riches and honor, he already merited from the very first moment he began to learn.

וזו היא פוננת הכתוב אורח ימים בימינה, ולמה אני אומר השכר של אורח ימים לבד והא איפא נמי השכר של עושר וכבוד, ותיירץ ששכר זה אינו צריך לפרשו שהרי משעה ראשונה שהתחיל ללמוד שלא לשמה דהיינו אדעתא דנפשיה כבר זכה לבשמאלה עושר וכבוד.

This is the intent of the verse "length of days is in her right hand." Why do I say that the reward is only length of days? Is there not also the reward of riches and honor? He answered that this reward does not need to be specified, for from the very first moment he began to study not for its own sake—that is, for his own interest—he already merited, through "in her left hand," riches and honor.

³ Jer. 33:25.

ובנה מתורץ למה בפסוק "כי הוא חייך וארך ימיה" לא פירש נמי השקר של עושר וכבוד, משום שאינו שקר הבא לאדם מחמת התעסקו בתורה לשמה אלא לפי שקר זכה בו מתחלה כנאמר לעיל.

With this, it is also explained why in the verse “For it is your life and the length of your days,” the reward of riches and honor is not also mentioned. It is because that is not a reward that comes to a person due to his engaging in Torah for its own sake, but rather he has already merited it from the beginning, as explained above.

אי נמי יש לומר ויתורץ הפסוק של "כי הוא חייך וארך ימיה", דהיינו "חייך" היינו "אריך ימים", שרצה הכתוב לרמוז לכל השקר שיהיה לאדם אם יעסוק בתורה, שאם יהיה שלא לשמה בלבד כדאמרינו לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה וכו' אז יזכה לעושר וכבוד דהיינו מה שאמר הכתוב "בשמאולה עושר וכבוד", וכשיש עושר וכבוד בנדאי שיש חיים כדאמרינו במסקת תענית דכי יהיב רחמנא שובעא, לחיי הוא דיהיב אלא שלא יתארכו ימיו, אמנם אם יעסוק לשמה יזכה נמי לאורך ימים שיתארכו ימיו, ולפי זה אף השקר של עושר וכבוד בא רמוז בתורה.

Alternatively, one may say the following, and this would also explain the apparent repetition in “for it is your life and the length of your days,” that is, “your life” is “the length of your days.”

The verse wished to allude to all the reward a person may receive through Torah. If he engages in it not solely for its own sake—for as it says, “A person should always engage in Torah and mitzvot, even if not for their [own] sake, as through [the study of Torah and performance of mitzvot] not for their [own] sake, [one] comes [to perform them] for their [own] sake”⁴—then he will merit riches and honor.

This is what the verse means by “in her left hand, riches and honor.” When there are riches and honor, there is certainly life, as it says in tractate Ta’anit (8b) that “when the Merciful One gives abundance, He gives it for [the sake of] the living,” only that one’s days are not lengthened. But if he engages in it for its own sake, then he will also merit length of days, that his days be extended. According to this, even the reward of riches and honor is alluded to in the Torah.

* * *

⁴ Pesachim 50b.